

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

FACTORS AFFECTING THE OPERATION OF OFFICES OF EDUCATIONAL SERVICE AREAS

วีระพงษ์ ไตรวิระกุล¹
อัสวฤทธิ อุทัยรัตน์²
นพดล เจนอักษร³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ 3) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามกรอบการดำเนินงานของ Kaplan and Norton ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านผู้รับบริการ ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการพัฒนา วิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย การสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา จำนวน 10 ท่าน และการเก็บข้อมูลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 38 แห่ง โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .99 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย การวิเคราะห์ปัจจัยโดยใช้เทคนิควิเคราะห์องค์ประกอบ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มี 8 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ปัจจัยด้านความผูกพันองค์กร ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารและปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร
2. ระดับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านผู้รับบริการ ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการพัฒนา อยู่ในระดับมากทุกด้าน
3. สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเขียนในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

3.1 ด้านการเงิน ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (F2) ปัจจัยโดยภาพรวม (F_{tot}) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (F7) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (F6) และปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร (F8) เขียนสมการได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y_1 = 3.523 + .361F2 + .131F_{tot} + .114F7 + .091F6 - .064F8$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_1 = .515 Z2 + .184 Z_{tot} + .160 Z7 + .128 Z6 - .090 Z8$$

3.2 ด้านผู้รับบริการ ได้แก่ ปัจจัยโดยภาพรวม (F_{tot}) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (F2) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (F4) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (F7) และปัจจัยด้านความผูกพันองค์กร (F3) เขียนสมการได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y_2 = 3.731 + .211F_{tot} + .191F2 + .084F4 + .082F7 + .070F3$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_2 = .321Z_{tot} + .290Z2 + .128Z4 + .124Z7 + .106Z3$$

3.3 ด้านกระบวนการภายใน ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (F2) ปัจจัยโดยภาพรวม (F_{tot}) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (F6) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (F7) และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (F4) เขียนสมการได้ดังนี้

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาที่พันธ์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y'_3 = 3.632 + .233F2 + .176 Ftot + .111F6 + .091F7 + .068F4$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_3 = .363Z2 + .274Ztot + .172Z6 + .141Z7 + .106Z4$$

3.4 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (F2) ปัจจัยโดยภาพรวม (Ftot) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (F7) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (F6) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (F4) และปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร (F5) เขียนสมการได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y'_4 = 3.653 + .206F2 + .143Ftot + .106F7 + .086F6 + .074F4 + .060F5$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_4 = .322Z2 + .223Ztot + .166Z7 + .135Z6 + .116Z4 + .094Z5$$

3.5 การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยภาพรวม ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (F2) ปัจจัยโดยภาพรวม (Ftot) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (F7) ปัจจัยด้านความผูกพันองค์กร (F3) และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (F4) เขียนสมการได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y'_{tot} = 3.632 + .265F2 + .155Ftot + .093F7 + .075F3 + .061F4$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_{tot} = .429Z2 + .251Ztot + .150Z7 + .122Z3 + .098Z4$$

คำสำคัญ : 1. ปัจจัย 2. การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ABSTRACT

The purpose of this research was three-fold: to study the factors that might influence the operation of the offices of Educational Service Areas, to identify the level of the operation, and to examine the relationship among the factors. The study was based on concepts, theories, research findings, and interviews with 10 highly experienced educational administrators and academics. The study was conducted on 38 offices of educational service areas serving as the sample group. They were selected by means of stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with a five-level rating scale (Likert Scale), which yielded the reliability value of .993. Data were analyzed using such descriptive statistical procedures as mean, standard deviation, factor analysis, and stepwise multiple regression analysis.

The findings were summarized as follows:

1. Eight factors were included in the study, namely leadership, external environment, organizational attachment, information technology, organizational structure, organizational culture, communication, and organizational atmosphere.
2. The operation of the offices of educational service areas was perceived to be at a high level in all aspects, which included funding, services, internal process, and learning and developing process,
3. Factors found to be related to the operation of the offices of educational areas in each aspect were as follows:
  - 3.1 Factors related to the operation in the aspect of funding, or financial matters included overall factors, external environment, communication, organizational culture, and organizational atmosphere.

Raw Score

$$Y' = 3.523 + .361F2 + .131Ftot + .114F7 + .091F6 - .064F8$$

Standard Score

$$Z = .515 Z2 + .184 Ztot + .160 Z7 + .128 Z6 - .090 Z8$$

3.2 As for those who received the services from the offices, factors found to be related to the operation in this area were overall factors and factors regarding external environment, information technology, communication, and organizational attachment.

Raw Score

$$Y' = 3.731 + .211F_{tot} + .191F_2 + .084F_4 + .082F_7 + .070F_3$$

Standard Score

$$Z = .321Z_{tot} + .290Z_2 + .128Z_4 + .124Z_7 + .106Z_3$$

3.3 The factors related to the internal process of the operation included overall factors and factors in the areas of organizational culture, communication, information technology, and organizational structure.

Raw Score

$$Y' = 3.632 + .233F_2 + .176 F_{tot} + .111F_6 + .091F_7 + .068F_4$$

Standard Score

$$Z = .363Z_2 + .274Z_{tot} + .172Z_6 + .141Z_7 + .106Z_4$$

3.4 The operation in the aspect of learning and developing involved the overall factors and the factors in areas of communication, organizational culture, information technology, and organizational structure.

Raw Score

$$Y' = 3.653 + .206F_2 + .143F_{tot} + .106F_7 + .086F_6 + .074F_4 + .060F_5$$

Standard Score

$$Z = .322Z_2 + .223Z_{tot} + .166Z_7 + .135Z_6 + .116Z_4 + .094Z_5$$

3.5 The overall operation of the offices of educational service areas was found to be influenced by all factors and such individual areas of factors as external environment, communication, organizational attachment, and information technology.

Raw Score

$$Y' = 3.632 + .265F_2 + .155F_{tot} + .093F_7 + .075F_3 + .061F_4$$

Standard Score

$$Z = .429Z_2 + .251Z_{tot} + .150Z_7 + .122Z_3 + .098Z_4$$

Key Word : 1. Factors 2. The Operation of offices of Educational Service Areas

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ และการจัดระบบโลกยุคใหม่มีผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างมาก จนเกิดวิกฤตทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ซึ่งกระทบอย่างรุนแรงต่อวิถีชีวิตของผู้นคน โดยเฉพาะการบริหารและจัดการศึกษาที่ยังมีปัญหา ทั้งด้านการบริหารจัดการและคุณภาพที่ยังไม่สามารถพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพตามสภาพที่เปลี่ยนไป รวมทั้งไม่สามารถพัฒนาและสร้างสรรค์สังคม ประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้ในสังคมโลก ซึ่งเป็นวิกฤตที่จะต้องแก้ไขอย่างรวดเร็ว จริงจัง และต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมที่ดี ดังนั้น รัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการและพัฒนาระบบการศึกษา โดยเฉพาะมาตรา 81 บังคับให้มีกฎหมายการศึกษาประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นับเป็นกฎหมายศึกษาระดับแรกเป็นเสมือนธรรมนูญการศึกษาที่กำหนดกรอบความคิด ด้านการศึกษาของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544 : 2-4) ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของระบบการศึกษาไทย โดยมุ่งที่จะปฏิรูประบบการบริหารจัดการการศึกษาของไทยให้ยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไป

ผู้เขตพื้นที่การศึกษา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงถือเป็นกลไกหลักและเป็นหัวใจสำคัญของระบบงานตามโครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ดำเนินการส่งเสริม กำกับ ติดตาม เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย รวมทั้งการประเมิน แก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงาน และการประเมินผลเพื่อส่งผลผลิตตามตัวชี้วัดการปฏิบัติราชการทุกมิติทุกตัวชี้วัดเนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทที่แตกต่างกันทั้งในด้านปัจจัยและศักยภาพทางการบริหารจัดการด้านวัฒนธรรมประเพณีและค่านิยมของท้องถิ่น รวมถึงความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์ที่ยากต่อการบริหารจัดการ ดังนั้นจึงต้องอาศัยการรวมพลัง ทูมเทการปฏิบัติราชการมุ่งมั่นสู่เป้าหมายอย่างอดทน คิดค้นพัฒนาเทคนิคการปฏิบัติราชการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาบูรณาการให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมใจกันยกระดับคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐานและสร้างคุณภาพการบริหารให้เป็นที่พึงของประชาชน โดยเพิ่มศักยภาพองค์การแห่งการเรียนรู้ เพื่อก้าวสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติราชการ และจากการที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549 : ค-ข) ได้รายงานการวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ติดตามความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาในประเด็นรูปแบบความก้าวหน้าในการดำเนินการตามกฎหมายอำนาจหน้าที่ที่กระจายให้เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษา ความเป็นอิสระคล่องตัวในการบริหารงาน และปัญหาอุปสรรคตามกฎหมายการศึกษา 2) ประเมินการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป และปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน 3) ปัญหาอุปสรรคในการกระจายอำนาจให้เขตพื้นที่การศึกษาในด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านบริหาร งานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป และ 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และหรือเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ กฎหมาย การเมือง โครงสร้างขององค์การ งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยีและการสื่อสารสภาพทางกายภาพของเขตพื้นที่การศึกษา ความพร้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/สถานศึกษา ภาวะผู้นำของ

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ผู้อำนวยการสถานศึกษา และวัฒนธรรมองค์การและการมีส่วนร่วม ซึ่งต่อมากระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ประกาศ ณ วันที่ 8 พฤษภาคม 2550 และมีประกาศสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน เรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหาร งานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 ประกาศวันที่ 10 กรกฎาคม 2550

ดังนั้น การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงมีความสำคัญที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันองค์การต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนได้ให้ความสำคัญกับการประเมินผลการดำเนินงานเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในส่วนขององค์การภาครัฐนั้น ได้มีการปฏิรูประบบบริหารราชการตามแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่เน้นการทำงานที่ยึดผลลัพธ์เป็นหลัก วัดผลลัพธ์และค่าใช้จ่ายอย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพประสิทธิผล โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (ผลผลิต+ผลลัพธ์) (Result Based Management) มีการวางแผนกลยุทธ์ กำหนดตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานของหน่วยงานอย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรม และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อยืนยันความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน ปัจจัยหลักในการทำให้การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ประสบผลสำเร็จ คือ การมีระบบข้อมูลที่เที่ยงตรงเชื่อถือได้ ไม่ว่าจะเป็นระบบข้อมูลตัวบ่งชี้การปฏิบัติงาน ระบบข้อมูลการเงิน ระบบบัญชีที่ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน อยู่เสมอที่จะช่วยให้ผู้บริหารทุกระดับตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังสามารถกล่าวได้อีกว่าการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการจัดหาให้ได้มาซึ่งทรัพยากรการบริหารอย่างประหยัด (Economy) การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) การประเมินผล และการได้ผลงานที่บรรลุเป้าหมายองค์การ (Effectiveness) (ทิพาวดี เมฆสุวรรณ 2541 : 17)

จากการศึกษารายงานผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาของแต่ละสำนักงานแตกต่างกันไป

เนื่องจากความไม่พร้อมในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านบุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ งบประมาณ และระบบบริหารจัดการ และมีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และหรือเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ กฎหมาย การเมือง โครงสร้างขององค์การ งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยีและการสื่อสาร สภาพทางกายภาพของเขตพื้นที่การศึกษา ความพร้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/สถานศึกษา ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ผู้อำนวยการสถานศึกษา และวัฒนธรรมองค์กรและการมีส่วนร่วม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2549 : ข)

เนื่องจาก ผู้วิจัยเป็นบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้เห็นผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่บ่งบอกว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมขององค์การเพื่อสนองต่อความต้องการของกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้เพียงใด ประกอบกับได้มีปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงได้ศึกษาแนวทางการประเมินองค์กรแบบสมดุล (Balanced Scorecard) ของ Kaplan and Norton ที่พิจารณาตัวชี้วัดใน 4 มุมมอง คือ มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านผู้รับบริการ มุมมองด้านกระบวนการภายใน และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ซึ่งระบบราชการไทยได้นำมาเป็นกรอบในการประเมินผลการปฏิบัติงานในปัจจุบัน พร้อมทั้งได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์การ ตามแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยของนักการศึกษา ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจะช่วยให้รับรู้ถึงสภาพที่สำคัญในการบริหารองค์กรเพื่อพัฒนาที่ต่อเนื่อง จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศในปีงบประมาณ 2552 รวมทั้งสิ้น 185 เขต

กลุ่มตัวอย่าง เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปีงบประมาณ 2552 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด 2545 : 47-48) ใช้เขตตรวจราชการ จำนวน 19 เขต (รวมกรุงเทพมหานคร จัดเป็น 1 เขต) สุ่มมาด้วยการกำหนดให้เขตตรวจราชการละ 2 จังหวัด รวมเป็น 38 จังหวัดๆ ละ 1 เขตพื้นที่การศึกษารวมกลุ่มตัวอย่างเป็น 38 เขต พื้นที่การศึกษา และจัดผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตละ 12 คน รวม 456 คน ได้แก่

1. รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 4 คน
2. หัวหน้ากลุ่มงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 4 คน
3. บุคลากรในกลุ่มของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 4 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
  - 2.1 ค่า IOC
  - 2.2 หาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbach (1990 : 161)
3. สถิติเพื่อการจำแนกกลุ่มตัวแปร การวิเคราะห์ปัจจัยโดยใช้เทคนิควิเคราะห์ Exploratory Factor Analysis (กัลยา วานิชย์บัญชา 2550 : 215-278) โดยการสกัดและกำหนดปัจจัยร่วมเป็นตัวแทนของตัวแปรโดยการกำหนดปัจจัยร่วมที่มีค่าไอเกนมากกว่า 1 และการกำหนดตัวแปรในแต่ละปัจจัยร่วม โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หรือค่า Factor Loadings ไม่น้อยกว่า 0.45 จากการหมุนแกนปัจจัยร่วมโดยวิธี Varimax
4. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามการประเมินของบุคลากรกลุ่มเป้าหมาย (ศิริชัย กาญจนวาที 2548 : 21-34)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน สรุปได้ตามแผนภูมิดังนี้

สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

แผนภูมิ สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มี 8 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ปัจจัยด้านความผูกพันองค์กร ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารและปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ

2. ระดับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านผู้รับบริการ ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการพัฒนา อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเขียนในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

3.1 ด้านการเงิน ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (F2) ปัจจัยโดยภาพรวม (Ftot) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (F7) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (F6) และปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ (F8) เขียนสมการได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y'_1 = 3.523 + .361F2 + .131Ftot + .114F7 + .091F6 - .064F8$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z1 = .515 Z2 + .184 Ztot + .160 Z7 + .128 Z6 - .090 Z8$$

3.2 ด้านผู้รับบริการ ได้แก่ ปัจจัยโดยภาพรวม (Ftot) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (F2) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (F4) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (F7) และปัจจัยด้านความผูกพันองค์กร (F3) เขียนสมการได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y'_2 = 3.731 + .211Ftot + .191F2 + .084F4 + .082F7 + .070F3$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z2 = .321Ztot + .290Z2 + .128Z4 + .124Z7 + .106Z3$$

3.3 ด้านกระบวนการภายใน ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (F2) ปัจจัยโดยภาพรวม (Ftot) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (F6) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (F7) และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (F4) เขียนสมการได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y'_3 = 3.632 + .233F2 + .176 Ftot + .111F6 + .091F7 + .068F4$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z3 = .363Z2 + .274Ztot + .172Z6 + .141Z7 + .106Z4$$

3.4 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (F2) ปัจจัยโดยภาพรวม (Ftot) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (F7) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (F6) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (F4) และปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ (F5) เขียนสมการได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y'_4 = 3.653 + .206F2 + .143Ftot + .106F7 + .086F6 + .074F4 + .060F5$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z4 = .322Z2 + .223Ztot + .166Z7 + .135Z6 + .116Z4 + .094Z5$$

3.5 การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยภาพรวม ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (F2) ปัจจัยโดยภาพรวม (Ftot) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (F7) ปัจจัยด้านความผูกพันองค์กร (F3) และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (F4) เขียนสมการได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y'_{tot} = 3.632 + .265F2 + .155Ftot + .093F7 + .075F3 + .061F4$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Ztot = .429Z2 + .251Ztot + .150Z7 + .122Z3 + .098Z4$$

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามผลการตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยแต่ละข้อ ทั้งสามข้อดังนี้

1. สมมติฐานการวิจัยที่ 1 กล่าวว่า “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นพหุปัจจัย” ผลการวิจัยข้อนี้ มีความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยซึ่ง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามี 8 ปัจจัย คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ด้านความผูกพันองค์กร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านบรรยากาศองค์การ

1.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำประกอบด้วยตัวแปร 25 ตัวแปร ผู้บริหารมีคุณธรรมในการปฏิบัติงานผู้บริหารมีความยึดหยุ่นในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นปฏิบัติงานให้

ประสบความสำเร็จผู้บริหารมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารมีไหวพริบเฉลียวฉลาดในการบริหารงาน มีการพัฒนางานที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารการเปลี่ยนแปลง การมุ่งใจให้กลุ่มหรือองค์การทำเพื่อบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารมีความสามารถบริหารเทคโนโลยี สำนักงานมีความพร้อมด้านทรัพยากรและวัสดุอุปกรณ์สมรรถนะในการจัดองค์ความรู้ ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจ มีระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ผู้บริหารเข้าใจและปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีตัวชี้วัดมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากร ผู้นำองค์การเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีผู้บริหารมีความรับผิดชอบผู้บริหารสนับสนุนการทำงานของบุคลากรให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารมีความรู้ และทักษะในการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารให้ความสำคัญแก่บุคลากรทุกคนอย่างเสมอภาค ผู้บริหารสามารถมุ่งใจให้บุคคลหรือกลุ่มปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย

1.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกประกอบด้วยตัวแปร 5 ตัวแปร ประกอบด้วย ประชาชนมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดี เอื้อต่อการจัดการศึกษา การเมืองสนับสนุนการจัดการศึกษา การเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างองค์การอย่างเป็นระบบความสามารถในการระดมทรัพยากรสนับสนุนการจัดการศึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศมีความก้าวหน้ามาก

1.3 ปัจจัยด้านความผูกพันองค์การประกอบด้วยตัวแปร 6 ตัวแปร ประกอบด้วย บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อองค์การ บุคลากรกำหนดความเชื่อค่านิยมจากความสำเร็จขององค์การบุคลากรยอมรับวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์การการมุ่งความสำเร็จของงานของบุคลากรในสำนักงานการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร บุคลากรยอมรับบทบาทหน้าที่ของคนอื่น

1.4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย ตัวแปร 5 ตัวแปร ประกอบด้วย การเชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในองค์กรอย่างเป็นระบบ การควบคุมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศการใช้เทคโนโลยี ช่วยในการรายงานข้อมูลสารสนเทศใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล

1.5 ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การประกอบด้วยตัวแปร 6 ตัวแปร ประกอบด้วยสายการบังคับบัญชา

สั้นสะดวก กระชับ การจัดกลุ่มความสามารถของบุคลากร ความชัดเจนในการควบคุมกำกับ จัดขอบเขตของบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน การกระจายอำนาจการตัดสินใจมีวิธี การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

1.6 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัวแปร ประกอบด้วย การกำหนดค่านิยมในแนวทางปฏิบัติงาน ความสามารถในการร่วมกันแก้ไขปัญหาพื้นฐานของกลุ่มได้ การสร้างและแลกเปลี่ยนความรู้ในการปฏิบัติงาน การกำหนดขอบเขตบทบาทของวัฒนธรรมที่ดีสอดคล้องกับเป้าหมายความสำเร็จขององค์การ

1.7 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัวแปร ประกอบด้วย บุคลากรมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย อำนาจความสะดวกให้บุคลากรในการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสารชัดเจน

1.8 ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัวแปร ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในความมั่นคงของตำแหน่งงาน ความเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความห่วงใยเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ

2. สมมติฐานการวิจัยที่ 2 กล่าวว่า “ระดับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านผู้รับบริการ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้ และพัฒนาอยู่ในระดับมากทุกด้าน”

2.1 ระดับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านการเงินผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.2 ระดับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านผู้รับบริการผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.3 ระดับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านกระบวนการภายในผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.4 ระดับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านการเรียนรู้ และพัฒนาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. สมมติฐานการวิจัยที่ 3 กล่าวว่า “ปัจจัยอย่างน้อยสองปัจจัยมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” ผลการวิจัยข้อนี้มีความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.1 ด้านการเงิน ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ปัจจัยโดยภาพรวม ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร และปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร จากการวิจัยอธิบายได้ว่า ด้านการเงินเป็นความสามารถทางการเงินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ให้เกิดความประหยัด โปร่งใส คุ่มค่า การทุจริตประพฤติมิชอบทางการเงิน การลดขั้นตอนและเวลาปฏิบัติงาน การระดมทรัพยากรมาใช้จัดการศึกษา ตลอดจนเทียบเคียงความคุ้มค่ากับปีที่ผ่านมาเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายขององค์กร ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่

3.2 ด้านผู้รับบริการ ได้แก่ ปัจจัยโดยภาพรวม ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารและ ปัจจัยด้านความผูกพันองค์กร

3.3 ด้านกระบวนการภายใน ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ปัจจัยโดยภาพรวม ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.4 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ปัจจัยโดยภาพรวม ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร

3.5 การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยภาพรวม ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ปัจจัยโดยภาพรวม ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยด้านความผูกพันองค์กร และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยขอให้ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และเกี่ยวข้องกับกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 กระทรวงศึกษาธิการหรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการประเมินการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานที่ได้จากงานวิจัยทั้ง 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกปัจจัยด้าน

ความผูกพันองค์กร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร และปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร โดยประยุกต์ใช้ตัวแบบนี้และพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่องและกำกับให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้มีการใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความสนใจและเอาใจใส่กับสภาพการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกด้าน โดยเฉพาะการบูรณาการทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าการประหยัดพลังงานการจัดสรรงบประมาณให้กลุ่มต่างๆ การระดมทรัพยากรมาใช้จัดการศึกษาการตรวจสอบ บำรุงรักษาและดูแลทรัพย์สินและการนำผลการวิจัยมาใช้ในการจัดการศึกษาที่มีผลวิเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ควรให้ความสนใจและเอาใจใส่หรือกำหนดยุทธศาสตร์ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก กับการดำเนินงานทุกด้านของสำนักงานเนื่องจาก สภาพแวดล้อมทางการเมืองและกฎหมายเศรษฐกิจเทคโนโลยีสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสำนักงานที่เป็นการปรับให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานสูงขึ้นอีกทั้งการทบทวนหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติ เพื่อควบคุมไม่ให้เกิดการเมืองหรือกลุ่มองค์กรคนคนเข้ามาใช้บทบาทหน้าที่ที่ไม่เหมาะสมกับการบริหารงานในอำนาจหน้าที่ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วยควรมีการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร ทั้งภายในและภายนอกองค์กรให้มีประสิทธิภาพ เช่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการติดต่อสื่อสารหลากหลายช่องทางกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความสนใจหรือกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติการติดต่อสื่อสาร ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของสำนักงานทุกด้านในการสร้างช่องทาง การติดต่อสื่อสารที่หลากหลายอำนวยความสะดวกให้บุคลากรในการสื่อสาร และมีรูปแบบการสื่อสารชัดเจน ทั้งในและนอกองค์กร อีกทั้งหากนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของสำนักงานเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการเงินมาบูรณาการพัฒนางานกับการติดต่อ สื่อสารในลักษณะเชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในองค์กรอย่างเป็นระบบ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศการรายงานข้อมูลสารสนเทศและการสืบค้นข้อมูลจะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจะทำให้ความสำคัญหรือกำหนดเป็นนโยบายกับการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ซึ่งบุคลากรมาจากหลากหลายองค์กร ที่มีความแตกต่างจึงควรมีการกำหนดขั้นตอนในแนวทางปฏิบัติงาน ความสามารถในการร่วมกันแก้ไขปัญหาพื้นฐานของกลุ่มการสร้างและแลกเปลี่ยนความรู้ในการปฏิบัติงาน และการกำหนดขอบเขตบทบาทของวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายความสำเร็จขององค์กรในการทำงานขององค์กรด้านการเงินด้านกระบวนการภายในและด้านการเรียนรู้และการพัฒนาให้มากขึ้น

1.6 ควรมีการพัฒนาปัจจัยด้านความผูกพันองค์กรกับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านผู้รับบริการ โดยให้บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรกำหนดความเชื่อค่านิยมจากความสำเร็จขององค์กรยอมรับวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กร มุ่งความสำเร็จของงาน การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร และการยอมรับบทบาทหน้าที่ของคนอื่นสำหรับดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้านการเงิน ควรเพิ่มการพัฒนาบรรยากาศขององค์กรให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่นในความมั่นคงของตำแหน่งงาน มีความเชื่อถือไว้วางใจกัน มีความห่วงใยเอื้ออาทรกันและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอจะทำให้การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจะทำให้ความสำคัญกับการกำหนดโครงสร้างองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และการพัฒนา โดยการปรับปรุงให้สายการบังคับบัญชาสั้นสะดวก กระชับ มีการจัดกลุ่มความสามารถของบุคลากร มีการควบคุมกำกับที่ชัดเจน มีการจัดขอบเขตของบทบาทหน้าที่ชัดเจน และมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้สอดคล้องกับการเรียนรู้และการพัฒนาขององค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

ในการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” ผู้วิจัยยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา และเอกสารประกอบการศึกษาวิจัย จึงยังไม่สามารถศึกษาได้ครอบคลุมทุกประเด็น มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 มีตัวแปรที่สำคัญอีกจำนวนหนึ่งที่น่าจะ

เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ควรนำมาศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป เช่น บทบาท พฤติกรรมหรือคุณลักษณะของผู้นำ แรงจูงใจ การบริหารทรัพยากรบุคคลองค์คณะบุคคลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือแม้กระทั่งการเปลี่ยนสถิติหรือเทคนิคในการวิจัยใหม่ จะสามารถค้นพบหรืออภิปรายรูปแบบอื่นได้ชัดเจนขึ้นอีก

2.2 จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ควรวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้โปรแกรมหรือสถิติอื่น เช่น LISREL เป็นต้น หรือควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหารูปแบบการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

2.3 กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จึงควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แยกกันหรือเปรียบเทียบกันเพื่อได้แนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ขององค์กรมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการวิเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายการศึกษาของพรรคการเมืองกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค, 2544

ทิพาวดี เมฆสุวรรณ. การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ: กราฟฟิคฟอร์เมท, 2541. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2549 : ข)

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2545. เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. รายงานการวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ: สกศ, 2549.

ศิริชัย กาญจนวาสิ. วิธีวิเคราะห์พหุระดับ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

Cronbach, L.J. *Essentials of Psychological Testing*. 5 th ed. New York: Harper Collins, 1990.